

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
Bakı İdarəetmə və Texnologiya kolleci

“İxtisas rəsmi və bədii qrafika”

fənninin

PROQRAMI

040570– “Geyimlərin modelləşdirilməsi və konstruksiya edilməsi”
040569 – “Tikiş məmulatlarının texnologiyası”

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi Bakı
İdarəetmə və Texnologiya Kollecinin Metodiki
şurasının 15 sentyabr 2017-ci il tarixli iclasının
qərarı ilə təsdiq edilmişdir.
(Protokol № 1)

Bakı 2017

Tertib etdi:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi

Həsənova Vüsalə Akif

Redaktor:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi

Bağirova Nazirə Əhməd

Rəy verənlər:

Bakı İdarəetmə və Texnologiya
Kollecinin ixtisas müəllimi

1.İbrahimova Leyla Zakir

Azərbaycan Dövlət Rəssamlıq
Akademiyaşının müəllimi,
professor

2. Qaziyev Arif Şamil

İZAHAT VƏRƏQİ

Fənnin tədrisinə ayrılan saatlarının ümumi miqdarı:

“Geyimlərin modelləşdirilməsi və konstruksiya edilməsi” ixtisasında 315 saat,

“Tikiş məmulatlarının texnologiyası” ixtisasında 300 saat.

“İxtisas rəsmi və bədii qrafika” fənni üzrə proqramda tələbələrə bədii qrafika və rəssamlıq biliklərinin aşılması nəzərdə tutulur. “İxtisas rəsmi və bədii qrafika” fənni cisimlərin konstruktiv əsası ilə bağlı həcmi anlayışını, qrafik təsvirini, insan fiqurunun geyimdə təsvirini, rənglərin harmoniyasını öyrədir. Həmçinin, tələbənin həcmi təsəvvürünü, fantaziyasını, gözəllik hissini, bədii zövqünü inkişaf etdirir.

Rəssamlıq və bədii qrafikanın öyrənilməsi prosesi proqramda “sadədən – mürəkkəbə” prinsipinə əsasən qurulmuşdur. Hər bir mövzu üzrə rəsmi çəkilişinə, cismin qurulması və onun təsvirinə kömək edən çoxlu sayda tapşırıqlar yerinə yetirilir. Bununla bərabər yeni texnika və materiallarla da tanışlıq aparılır.

“İxtisas rəsmi və bədii qrafika” fənninin öyrənilməsi praktiki məşğələlər ilə aparılır. Odur ki, bu məşğələ dərslərində bütün mövzular üzrə vəsaitdən – bədii əsərlər və işlərdən istifadə olunmalıdır. Fənnin öyrənilməsi prosesində tələbələr muzey və sərgilərə getməli, incəsənət tarixi üzrə söhbətlərə cəlb olunmalı, təsviri incəsənət üzrə ədəbiyyatlardan istifadə etməlidirlər. Fənnin daha müvəffəqiyyətli mənimsənilməsi üçün isə tələbələrin sisteməlik olaraq naturadan və yaddaşa uyğun qısamüddətli rəsmlər çəkməsi məqsədəuyğundur.

MÖVZULAR ÜZRƏ SAATLARIN PAYLANMASI

(Geyimlərin modelləşdirilməsi və konstruksiya edilməsi)

No	Mövzunun adı	Seminar
	Giriş.	2
Bölmə 1. İxtisas rəsmi və bədii qrafikanın əsasları.		
1.1	Həndəsi cisimlərin rəsmi.	6
1.2	Karkaslı həndəsi cisimlərin və fırlanan cisimlərin quruluşu.	8
1.3	Ahəngin köməyi ilə predmetin formalarının müəyyənləşdirilməsi.	8
1.4	Həndəsi cisimlərdən ibarət natürmortun rəsminin çəkilməsi	8
1.5	Drapirovka rəsmi.	4
1.6	Natürmort rəsmi.	6
1.7	Forma etibarlı ilə məişət predmetlərinin rəsmi.	6
1.8	Məişət predmetlərindən ibarət natürmortun rəsmi.	8
1.9	Natürmortun "qrizayl" üslubu ilə yerinə yetirilməsi.	4
1.10	Natürmortun qrafika üslubunda həlli (ağ-qara) qrafika.	8
1.11	Məişət predmetlərinin qrafik həlli.	4
1.12	Məişət predmetlərindən ibarət natürmortun qrafik həlli.	8
1.13	Rəng haqqında ümumi məlumat.	4
1.14	Natürmortun rənglər vasitəsi ilə həlli. Natürmortun etüdləri.	10
1.15	Natürmortun qrafika üsulu ilə həlli (rəngli qrafika).	10
Bölmə 2. İnsanın bədən quruluşunun təsviri.		
2.1	İnsan bədənini quruluşunun proporsiyaları.	6
2.2	İnsan bədənini quruluşunun əsas proporsiyalarının quruluş sxemi.	8
2.3	İnsan fiqurunun hərəkətdə və dönmə zamanı sxeminin qurulması.	8
2.4	İnsan başının rəsmi.	9
2.5	Kəllənin rəsmi.	10
2.6	Gipsdən tökmə insan başının təsviri.	10
2.7	Canlı kəllə modelinin qurulması.	10
2.8	"Qrizayl" üsulu ilə insan kəlləsinin təsviri.	10
2.9	Kəllənin rənglər vasitəsilə həlli. Kəllə etüdü.	10
2.10	İnsan kəlləsinin qrafika üsulu ilə həlli.	10
2.11	İnsan skeletinin rəsmi.	10
2.12	Anatomik insan fiqurunun təsviri.	10
2.13	İnsan fiquru ətraflarının təsviri.	10
2.14	Gipsdən tökmə insan fiqurunun təsviri.	10
2.15	Geyimdə insan fiqurunun təsviri.	10
Bölmə 3. İnsan fiqurunun geyimdə qrafik təsviri.		
3.1	İnsan fiqurunun geyimdə müxtəlif xətt növləri ilə qrafik həlli.	10
3.2	İnsan fiqurunun geyimdə ahəng və rəng ləkələri ilə qrafik həlli.	14
3.3	Qarışıq qrafik üsulla çoxfiqurlu kompozisiyanın qrafik həlli.	16
Bölmə 4. Geyimdə insan fiqurunun dekorativ həlli.		
4.1	Bir xromatik rənglə çoxfiqurlu kompozisiyanın dekorativ həlli.	10
4.2	İki xromatik rənglə çoxfiqurlu kompozisiyanın dekorativ həlli.	10
4.3	Üç və daha artıq rənglərlə çoxfiqurlu kompozisiyanın dekorativ həlli.	10
Cəmi: 315 saat		

MÖVZULAR ÜZRƏ SAATLARIN PAYLANMASI

(Tikiş məmulatlarının texnologiyası)

№	Bölmələrin və mövzuların adları	Seminar
	Giriş.	2
Bölmə 1 İxtisas rəsm və bədii qrafikanın əsasları.		
1.1	Həndəsi cisimlərin rəsmi.	6
1.2	Karkaslı həndəsi cisimlərin və fırlanan cisimlərin quruluşu.	8
1.3	Ahəngin köməyi ilə predmetin formalarının müəyyənlişdirilməsi.	8
1.4	Həndəsi cisimlərdən ibarət natürmortun rəsminin çəkilməsi	8
1.5	Drapirovka rəsmi.	4
1.6	Natürmort rəsmi.	6
1.7	Forma etibarlı ilə məişət predmetlərin rəsmi.	6
1.8	Məişət predmetlərindən ibarət natürmortun rəsmi.	8
1.9	Natürmortun "qrizayl" üslubu ilə yerinə yetirilməsi.	4
1.10	Natürmortun qrafika üslubunda həlli (ağ-qara) qrafika.	8
1.11	Məişət predmetlərinin qrafik həlli.	4
1.12	Məişət predmetlərindən ibarət natürmortun qrafik həlli.	8
1.13	Rəng haqqında ümumi məlumat.	4
1.14	Natürmortun rənglər vasitəsi ilə həlli. Natürmortun etüdləri.	8
1.15	Natürmortun qrafika üsulu ilə həlli (rəngli qrafika).	8
Bölmə 2. İnsanın bədən quruluşunun təsviri.		
2.1	İnsan bədəninin quruluşunun proporsiyaları.	6
2.2	İnsan bədən quruluşunun əsas proporsiyalarının quruluş sxemi.	8
2.3	İnsan fiqurunun hərəkətdə və dönmə zamanı sxeminin qurulması.	8
2.4	İnsan başının rəsmi.	8
2.5	Kəllənin rəsmi.	10
2.6	Gipsdən tökmə insan başının təsviri.	10
2.7	Canlı kəllə modelinin qurulması.	10
2.8	"Qrizayl" üsulu ilə insan kəlləsinin təsviri.	10
2.9	Kəllənin rənglər vasitəsilə həlli. Kəllə etüdü.	10
2.10	İnsan kəlləsinin qrafika üsulu ilə həlli.	10
2.11	İnsan skeletinin rəsmi.	10
2.12	Anatomik insan fiqurunun təsviri.	10
2.13	İnsan fiquru ətraflarının təsviri.	10
2.14	Gipsdən tökmə insan fiqurunun təsviri.	10
2.15	Geyimdə insan fiqurunun təsviri.	10
Bölmə 3. İnsan fiqurunun geyimdə qrafik təsviri.		
3.1	İnsan fiqurunun geyimdə müxtəlif xətt növləri ilə qrafik həlli.	8
3.2	İnsan fiqurunun geyimdə ahəng və rəng ləkələri ilə qrafik həlli.	12
3.3	Qarışıq qrafik üsulla çoxfiqurlu kompozisiyanın qrafik həlli.	12
Bölmə 4. Geyimdə insan fiqurunun dekorativ həlli.		
4.1	Bir xromatik rənglə çoxfiqurlu kompozisiyanın dekorativ həlli.	8
4.2	İki xromatik rənglə çoxfiqurlu kompozisiyanın dekorativ həlli.	10
4.3	Üç və daha artıq rənglərlə çoxfiqurlu kompozisiyanın dekorativ həlli.	10
Cəmi: 300 saat		

MÖVZULAR VƏ ONLARIN IZAHİ

Giriş.

Predmetin əsas vəzifəsi və digər tədris fənləri ilə onun qarşılıqlı əlaqəsi. “İxtisas rəsmi və bədii qrafika” predmeti üzrə məşğələlər üçün zəruri material və ləvazimatlar. Rəssamın iş yerinin qurulması. Təsviri incəsənətin növlərinin təsnifatı.

Bölmə 1. İxtisas rəsmi və bədii qrafikanın əsasları.

Mövzu 1.1. Həndəsi cisimlərin rəsmi.

Həndəsi cisimdən ibarət natürmortun işlənməsi. Rəsmdə prespektiv quruluşun icrasına düzgün əməl olunması. Cismin rəsminin kağıza yerləşdirilməsi, qurulması və əşyaların bir – birinə olan nisbətinin tapılması. Qurulmuş əşyaların sadə qələmlə ştrixlənməsi, arxa və qabaq planın dəqiqləşdirilməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.2. Karkaslı həndəsi cisimlərin və fırlanan cisimlərin quruluşu.

Prespektiva haqqında anlayış. Prespektiv təsvirin əsas elementləri:

- rəsmi müstəvisi.
- üfüqi xətt.
- kəsişmə xətti.

Üfüqi və şaquli xətlərdən istifadə etməklə həndəsi cisimlərin karkasının qurulması. Mərkəz xəttin çəkilməsi və paralel şəkildə yerləşmiş üfüqi xətlər vasitəsi ilə konstruksiyanın qurulması.

Mövzu 1.3. Ahəngin köməyi ilə predmetin formalarının müəyyənləşdirilməsi.

Müxtəlif formaların həcmində işıq və kölgələrin yerləşdirilməsinin qanunauyğunluqları. İri cisimlərin təsvirinə mühit prespektivi və işıq – kölgə qanunlarının təsiri. İri cisimlərin təsvirində işıq mənbəyinin vəziyyətinin əhəmiyyəti. Üfüqi xəttədən aşağıda yerləşən, görünüş bucağının, təsadüfən görünən kubun və dördüzlü prizmanın qurulması və ahəngin köməyi ilə formanın göstərilməsi. Çəkilmiş formaların sadə qələm ilə ştrixlənməsi. Ştrix vasitəsi ilə materiallığın göstərilməsi. Formaların bir – birinə olan nisbətdə işıq və kölgənin verilməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.4. Həndəsi cisimlərdən ibarət natürmortun rəsmi çəkilməsi.

Natürmort predmetinin kompozisiya baxımından yerləşdirilməsinin analizi. Natürmortun kompozision həllinin axtarışı. Cisimlərin rəsmi qurulması zamanı bir – birinə olan nisbətini

tapılması, kağız üzərində göstərilməsi. Həndəsi cisimlərin gips materialından olmasının ştrix vasitəsi ilə göstərilməsi. Rəsmdə arxa və qabaq planın düzgün vurğulanması. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.5. Drapirovka rəsmi.

Parça qatlarının əmələ gəlməsi qanunauyğunluqları. Parça qatlarının xarakterinin onun plastik əlamətlərindən asılılığı. Qatların istiqaməti və parçanın dayaq nöqtələri ilə onların əlaqəsi. Müstəvidə yerləşən parçadan qatların əmələ gəlməsi xüsusiyyətləri. Şaquli müstəvidə və həcm üzərində yerləşdirilən parça rəsmi təsvirinin spesifikasiyi. Tapşırıqda olan parçanın materiallığının vurğulanması. Işıq və kölgənin göstərilməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.6. Natürmort rəsmi.

Məişət predmetlərinin formalarının analizi. Müxtəlif həcmərin göstərilməsi, onların hündürlüyü və bir – birinə olan nisbətini tapılması. Üfüqi və şaquli xətlərin köməyi ilə predmetlərin rəsmi qurulması. Məişət predmetlərinin ayrı – ayrılıqda hissələrinin həndəsi cisimlərlə eyniliyi. Üfüqi müstəvidə dayanan adi formalı məişət əşyalarının təsviri. Natürmortda olan hər bir predmetin materiallıq xüsusiyyətinin ştrix vasitəsi ilə vurğulanması. Işıq və kölgə effektinin işlənməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.7. Forma etibarlı ilə məişət predmetlərinin rəsmi.

Bir – birindən formaca fərqli məişət əşyalarından ibarət natürmortun təsviri. Rəsmi kağız üzərində nisbətini tapılaraq rəsmi qurulması. Üfüqi müstəvidə dayanan adi formalı məişət əşyalarının təsviri. Natürmortda olan hər bir predmetin materiallıq xüsusiyyətinin ştrix vasitəsi ilə vurğulanması. Işıq və kölgə effektinin işlənməsi. Rəsmdə arxa və qabaq planın göstərilməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.8. Məişət predmetlərindən ibarət natürmortun rəsmi.

Natürmort predmetlərinin kompozisiya baxımından düzgün yerləşdirilməsi. Natürmortda baxış nöqtəsi müəyyən olunduqdan sonra kağızda rəsmi işlənməsi. Əşyalar arasında nisbətini tapılaraq rəsmi üfüqi və şaquli xətlərin köməyi ilə qurulması. Rəsmi ştrixlənərək əşyaların materiallıq xüsusiyyətinin göstərilməsi. Arxa və qabaq planın verilməsi. Işıq və kölgə effektinin göstərilməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.9. Natürmortun “qrizayl” üslubu ilə yerinə yetirilməsi.

“Qrizayl” üsulu haqqında anlayış. “Qrizayl” üsulunda iş üçün material və ləvazimatlar:

- Tuş və ya sulu boya.
- Fırça.
- Su.

“Qrizayl” üsulunda natürmortun yerinə yetirilməsi və iş prinsipi. Eynilə sadə qələm ilə işlənən kimi tuş və ya sulu boyanın bir rəngindən tonları hazırlamaqla rəsmi işlənməsi. İşıq və kölgəni işləməklə təsvir olunan predmetlərin materiallıq xüsusiyyətinin göstərilməsi.

Mövzu 1.10. Natürmortun qrafika üslubunda həlli (ağ-qara) qrafika.

Qurulmuş natürmortun kağız üzərində yerləşdirilməsi. Natürmort predmetlərinin kompozisiya baxımından düzgün yerləşdirilməsi. Natürmorta baxış nöqtəsi müəyyən olunduqdan sonra kağızda rəsmi işlənməsi. Əşyalar arasında nisbətini tapılaraq rəsmi üfüqi və şaquli xətlərin köməyi ilə qurulması. Rəsmi ştrixlənərək əşyaların materiallıq xüsusiyyətinin göstərilməsi. Arxa və qabaq planın verilməsi. İşıq və kölgə effektinin göstərilməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.11. Məişət predmetlərinin qrafik həlli.

Məişət əşyalarından ibarət natürmortun qurulması və natürmortun kağız üzərində işlənməsi. Əşyalar arasında nisbətini tapılaraq rəsmi üfüqi və şaquli xətlərin köməyi ilə qurulması. Rəsmi ştrixlənərək əşyaların materiallıq xüsusiyyətinin göstərilməsi. Arxa və qabaq planın verilməsi. İşıq və kölgə effektinin göstərilməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.12. Məişət predmetlərindən ibarət natürmortun qrafik həlli.

Qurulmuş natürmortun qara tuşla işlənməsi. Qrafik üslubun növlərini mənimsəyib, onun praktikada tətbiq edilməsi. Natürmortun qurulması və natürmortun kağız üzərində işlənməsi. Əşyalar arasında nisbətini tapılaraq rəsmi üfüqi və şaquli xətlərin köməyi ilə qurulması. Rəsmi ştrixlənərək əşyaların materiallıq xüsusiyyətinin göstərilməsi. Arxa və qabaq planın verilməsi. İşıq və kölgə effektinin göstərilməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 1.13. Rəng haqqında ümumi məlumat.

Rəngin fiziki əsasları. Rənglərin bölündüyü qruplar:

- Xromatik.

- Axromatik.

Rənglər haqqında məlumatın verilməsi. Rəngin xarakteristikası: rəng ahəngi, dolğunluq, aydınlıq. Rəng dairəsinin qurulması və işlənməsi. Təzadlı rənglərdən düzgün istifadə qaydaları. İsti və soyuq rənglərin öyrənilməsi, onların bir yerdə istifadəsi zamanı uyğunluq prinsipinə əməl olunması.

Mövzu 1.14. Natürmortun rənglər vasitəsi ilə həlli. Natürmortun etüdləri.

Qurulmuş natürmortun kağız üzərində işlənməsi. Əşyalar arasında nisbətə tapılaraq rəsminin üfüqi və şaquli xətlərin köməyi ilə qurulması. Rənglər vasitəsi ilə əşyaların həcmnin, fakturasının və materiallığının göstərilməsi. Eyni zamanda işıq və kölgə prinsipinə xüsusi diqqət yetirmək. Rəsmin tamamlanması.

Mövzu 1.15. Natürmortun qrafika üsulu ilə həlli (rəngli qrafika).

Rəngli qrafika haqqında anlayış. Natürmortun rəsminin işlənməsi zamanı müxtəlif materiallardan istifadə:

- Akvarel.
- Sangina.
- Quaş.
- Tempera.

Natürmort predmetinin kompozisiya baxımından yerləşdirilməsinin analizi. Natürmortun kompozision həllinin axtarışı. Cisimlərin rəsminin qurulması zamanı bir – birinə olan nisbətənin tapılması, kağız üzərində göstərilməsi. Rəsmin qeyd olunan materiallardan istifadə etməklə işlənməsi. Rəsmdə arxa və qabaq planın düzgün vurğulanması. Rəsmin tamamlanması.

Bölmə 2. İnsanın bədən quruluşunun təsviri.

Mövzu 2.1. İnsan bədəninin quruluşunun proporsiyaları.

İnsan fiqurunun proporsional quruluş sxeminin əhəmiyyəti. İnsan fiquru proporsiyaları sxeminin qurulması qaydaları. İnsan kəlləsinin proporsiyasının qurulması. Üz cizgilərinin konstruktiv qurulması. İnsan bədəninin hərəkətinə görə dayaq nöqtəsinin tapılması.

Mövzu 2.2. İnsanın bədən quruluşunun əsas proporsiyalarının quruluş sxemi.

İnsan bədəninin quruluş sxeminin öyrənilməsi və praktikada tətbiq edilməsi. Əllərin açılışı ilə insan boyunun uzunluğunun bərabərlik prinsipinin rəsmdə tətbiqi. Başın bütün boyu

7 – 8 dəfə yerləşməsi. Bütün bu qaydaların rəsmi qurulması zamanı tətbiqi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 2.3. İnsan fiqurunun hərəkətdə və dönmə zamanı sxeminin qurulması.

Müxtəlif dönmələrdə: yandan, üzdən və 3/4 qədər dönmədə insan fiqurunun üfüqi ölçülərinin dəyişməsi qanunauyğunluqları. Müxtəlif dönmə zamanı insan fiqurunun mərkəz xəttinin vəziyyəti. Mərkəz xəttə əsasən bədən hərəkətdə göstərilməsi. Hərəkət zamanı bədən ağırlığının düşdüyü nöqtənin tapılması. Bu qaydalara əsasən bədən rəsmi qurulması. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 2.4. İnsan başının rəsmi.

İnsan başının ovallar vasitəsi ilə qurulması. Hər bir insanın xarakterik baş quruluşunun diqqətlə öyrənilərək rəsmdə güzgün tətbiqi. Üz quruluş formaları:

- Oval.
- Kvadrat.
- Ürək.
- Üçbucaq.

Proporsiyaların müəyyən olunması, mərkəz xəttin qoyulması, üzün bərabər üç hissəyə bölünməsi, gözün mərkəz xəttinin qaş xəttinə yaxın və ya uzaqlığının tapılaraq rəsmdə tətbiqi. Dodağın mərkəz xəttinin yerinin müəyyən olunaraq çəkilməsi. İnsan başının rəsmi işlənməsi. Başın rəsmi tamamlanması.

Mövzu 2.5. Kəllənin rəsmi.

Kəllə skeleti – insan başının formasının əsasıdır. Kəllə skeletin anatomik quruluşunun öyrənilməsi. Kəllə skeletin ön tərəfdən mərkəz xəttinin çəkilməsi və dönmələr zamanı xətlərin istiqamətinin dəyişməsi. Rəsmi dəqiqliklə qurulması. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 2.6. Gipsdən tökmə insan başının təsviri.

İnsan kəlləsinin əzələlərinin öyrənilməsi. Əzələlərin hərəkəti, üz ifadəsi və üz ifadəsinin dəyişməsi zamanı əzələnin formasının öyrənilməsi. Proporsiyaların müəyyən olunması, mərkəz xəttin qoyulması, üzün bərabər üç hissəyə bölünməsi, gözün mərkəz xəttinin qaş xəttinə yaxın və ya uzaqlığının tapılaraq rəsmdə tətbiqi. Dodağın mərkəz xəttinin yerinin müəyyən olunaraq çəkilməsi. İnsan başının rəsmi işlənməsi. Başın rəsmi tamamlanması.

Mövzu 2.7. Canlı kəllə modelinin qurulması.

Başın canlı modelinin təsvirinin xüsusiyyətləri. Naturanın obrazlı ifadəsi. Canlı modelin xarici görkəminin fərdi xüsusiyyətlərinin analizi və rəsmdə onların verilməsi üsulları. Üz quruluş formaları:

- Oval.
- Kvadrat.
- Ürək.
- Üçbucaq.

Canlı modelin xarakterik xüsusiyyətini müəyyən edib onun rəsinin kağız üzərində qurulması. Gips ilə canlı insan dərisinin ştrixlənməsi arasındakı fərqi göstərməsi və rəsin ştrixlənməsi. Rəsinin tamamlanması.

Mövzu 2.8. “Qrizayl” üsulu ilə insan kəlləsinin təsviri.

İnsan kəlləsinin rəsinin qurulması. Kəllə skeletinin ön tərəfdən mərkəz xəttinin çəkilməsi və dönmələr zamanı xətlərin istiqamətinin dəyişməsi. Rəsin dəqiqliklə qurulması. Rəsin sulu boyalar vasitəsi ilə kəllənin quruluşunun verilməsi xüsusiyyətləri. Rəng tonları vasitəsilə işıq – kölgənin verilməsi. Rəsinin tamamlanması.

Mövzu 2.9. Kəllənin rənglər vasitəsilə həlli. Kəllə etüdü.

İnsan kəlləsinin rəsinin qurulması və rənglər vasitəsilə quruluşun göstərilməsi. Rəngin köməyi ilə işıq – kölgənin göstərilməsi.

Mövzu 2.10. İnsan kəlləsinin qrafika üsulu ilə həlli.

İnsan kəlləsi rəsinin qurulması. İnsan kəlləsinin qrafik vasitələrlə həlli:

- Sadə qələm.
- Sangina.
- Kömür.
- Tempera.

Kəllənin qrafik həllində rəngin dekorativ əhəmiyyəti, rəsin işlənməsi zamanı müxtəlif ştrixləmə üsullarından istifadə edərək formaların göstərilməsi. Işıq və kölgənin verilməsi. Rəsinin tamamlanması.

Mövzu 2.11. İnsan skeletinin rəsmi.

İnsan fiqurunun daxili konstruktiv əsası kimi skeletin anlayışı. İnsan skeletinin anatomik quruluşu. Döş qəfəsi, çanaq, yuxarı və aşağı ətrafların əsas sümüklərinin rəsminin işlənməsi. Simmetriya xətti və dönmə zamanı skeletin quruluşunun vəziyyəti.

Mövzu 2.12. Anatomik insan fiqurunun təsviri.

İnsan fiqurunun əzələ örtüyünün öyrənilməsi və onun sümüklərlə əlaqəsi. İnsanın gipsdən tökmə fiqurunun – “ekorşe” rəsminin yerinə yetirilməsi. Işıq və kölgənin verilməsi. Rəsmnin tamamlanması.

Mövzu 2.13. İnsan fiquru ətraflarının təsviri.

İnsan fiqurunun ətraf hissələrinin əsas əzələlərinin quruluşu. Hərəkət zamanı ətraf əzələlərin quruluşunun dəyişməsi. İnsan fiqurunun ətraf hissələrinin rəsminin qurulması və rəsmde işıq – kölgənin göstərilməsi. Rəsmnin tamamlanması.

Mövzu 2.14. Gipsdən tökmə insan fiqurunun təsviri.

İnsan fiqurunun formalarının öyrənilməsi. İnsan fiqurunun qanunauyğunluqlarına əməl etməklə rəsmnin qurulması. İnsan fiqurunun rəsmnin işlənməsi. Tam dəqiqliklə qurulmuş rəsmnin ştrixlənərək işıq və kölgənin işlənməsi. Rəsmnin tamamlanması.

Mövzu 2.15. Geyimdə insan fiqurunun təsviri.

İnsan fiqurunun geyimdə təsvirinin xüsusiyyəti. Onun geyiminin parça ilə əhatə olduğu yerlərdə bədən formalarının müəyyən edilməsi. İnsan fiqurunun hərəkət zamanı qatların və drapirovkanın təsviri. Rəsmnin qurulma qanunauyğunluqlarına əməl etməklə rəsmnin işlənməsi. Rəsmnin ştrixlənməsi, işıq və kölgənin göstərilməsi. Geyimdə olan insanın rəsmnin işlənməsi zamanı parçanın materiallıq xüsusiyyətlərinə əməl olunması. Rəsmnin tamamlanması.

Bölmə 3. İnsan fiqurunun geyimdə qrafik təsviri.

Mövzu 3.1. İnsan fiqurunun geyimdə müxtəlif xətt növləri ilə qrafik həlli.

İnsan fiqurunun geyimdə rəsmnin qurulması. Qrafikada istifadə olunan müxtəlif xətt növləri. Müxtəlif qrafik materiallardan istifadə etməklə geyimdə insan fiqurunun müxtəlif hərəkətlər zamanı qısa müddətdə xırda etüdlərin işlənməsi.

Mövzu 3.2. İnsan fiqurunun geyimdə ahəng və rəng ləkələri ilə qrafik həlli.

Qrafik ləkələrin müxtəlif növləri və insan fiqurunun geyimdə təsvirində onun imkanları. Qrafik işdə ağ, qara və rəngli ləkənin fəzada həlli üçün kompozisiyanın rolu. İstifadə olunan materiallar:

- Tuş.
- Qara akvarel.
- Quaş.

Qeyd olunan ləvazimatlardan istifadə etməklə resmin işlənməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 3.3. Qarışıq qrafik üsulla çoxfiqurlu kompozisiyanın qrafik həlli.

Geyimdə insan fiqurunun həllinin qrafik üsulunun növləri. İşin yerinə yetirilməsində ardıcılıq. İstifadə olunan materiallar:

- Tempera.
- Akvarel.
- Quaş.

Üç – dörd fiqurun geyimdə qrafik həlli üçün kompozisiyanın xüsusiyyətləri. Qurulmuş kompozisiyanın qrafik vasitələr ilə işlənməsi.

Bölmə 4. Geyimdə insan fiqurunun dekorativ həlli.

Mövzu 4.1. Bir xromatik rənglə çoxfiqurlu kompozisiyanın dekorativ həlli.

Formanın ifadəliyinə və dekorativliyinə nail olunması vasitələri. Milli, tarixi və ya müasir geyimlərdə bir neçə fiqurun quruluş xüsusiyyətlərinin seçilməsi və ifadəli obrazın alınmasına qədər fiqurun və kostyumun üslublaşdırılmasının inkişaf etdirilməsi. Tapılmış kompozisiyanın kağıza köçürülməsi. Üslublaşdırılmış geyimə görə müxtəlif qrafik vasitələrdən istifadə etməklə kompozisiyanın işlənməsi. Rəsmi tamamlanması.

Mövzu 4.2. İki xromatik rənglə çoxfiqurlu kompozisiyanın dekorativ həlli.

Obrazın ifadəliyinə nail olunmasında rəngli ləkənin rolu. Həmin quruluşun dekorativ həllində rəng çalarlarının əhəmiyyəti. Kompozisiyanın işlənməsi zamanı rəng uyğunluğunun düzgün seçilməsi. Milli, tarixi və ya müasir geyimlərdə bir neçə fiqurun quruluş xüsusiyyətlərinin seçilməsi və ifadəli obrazın alınmasına qədər fiqurun və kostyumun üslublaşdırılmasının inkişaf etdirilməsi. Tapılmış kompozisiyanın kağıza köçürülməsi.

Üslublaşdırılmış geyimə görə müxtəlif qrafik vasitələrdən istifadə etməklə kompozisiyanın işlənməsi. Rəsmin tamamlanması.

Mövzu 4.3. Üç və daha artıq rənglərlə çoxfiqurlu kompozisiyanın dekorativ həlli.

Milli, tarixi, müasir, müxtəlif stillərin sintezi ilə işlənmiş kompozisiyanın rəsminin işlənməsi. Təyinatlı geyimlərdə fiqurların dekorativ ifadəliyinin həllində rəng münasibətlərinin rolu. Kompozisiyanın işlənməsi zamanı rəng uyğunluğunun düzgün seçilməsi. Rəng münasibətlərinə və rəngli ləkənin ifadəliyinə xüsusi diqqət verilməsi. Üslublaşdırılmış geyimə görə müxtəlif qrafik vasitələrdən istifadə etməklə kompozisiyanın işlənməsi. Rəsmin tamamlanması.

ƏDƏBİYYAT

1. Секачева А.В., Чуйкина А.М., Пименова Л.Г. «Рисунок и живопись» Москва 1983.
2. Алексеев С.С. «О цвете и красках» Москва 1962.
3. Барц А.О. «Рисунок в средней художественной школе» Москва 1963.
4. Барышников А.П. «Перспектива» Москва 1955.
5. Хитров А.Е. «Рисунок» Москва 1964.